

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Гуманітарний факультет

Кафедра філології, перекладу та стратегічних комунікацій

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ Й ОФОРМЛЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ПЕРШОГО
(БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«ЛІНГВІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ»**

Харків

2021

*Рекомендовано Методичною радою
Національної академії Національної гвардії України
(протокол № 2 від 20.10.2021 р.)*

Укладач:

кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій Національної академії Національної гвардії України **Олена ІЛЬЧЕНКО**

Рецензент:

доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Національної академії Національної гвардії України **Ольга ЛИСИЧКІНА**

Методичні рекомендації до написання й оформлення кваліфікаційної роботи здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Лінгвістичне забезпечення та комунікація» / уклад. : О. А. Ільченко. Харків : НА НГУ, 2021. 43 с.

У посібнику вміщено методичні поради щодо написання та вимоги до оформлення кваліфікаційних робіт за освітньо-професійною програмою «Лінгвістичне забезпечення та комунікація» для здобувачів першого (бакалаврського) вищої освіти гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України.

Вимоги розроблені на основі чинного законодавства України, нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України та державних стандартів у галузі оформлювання документів, зокрема у науковій сфері.

Видання розраховане на здобувачів вищої освіти та викладачів, які провадять освітню діяльність на гуманітарному факультеті Національної академії Національної гвардії України.

© Ільченко О. А., укладання, 2021

© Національна академія Національної гвардії України, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ТА НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	6
1.1 Загальні вимоги й організація підготовки кваліфікаційної роботи	6
1.2 Вибір теми кваліфікаційної роботи.....	8
1.3 Структура та зміст кваліфікаційної роботи.....	9
1.4 Вимоги до змісту кваліфікаційної роботи	11
1.5 Поняття академічної доброчесності та плагіату	17
РОЗДІЛ 2 СТАНДАРТНІ ВИМОГИ ДО ПРАВИЛ ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	20
2.1 Загальні вимоги до порядку викладення матеріалу роботи.....	20
2.2 Вимоги до структурних елементів роботи	20
2.3 Правила оформлення роботи	22
РОЗДІЛ 3 ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	27
3.1 Підготовка супровідної документації до кваліфікаційної роботи	27
3.2 Підготовка виступу на захисті.....	28
3.3 Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34
ДОДАТКИ.....	35

ВСТУП

Методичні рекомендації щодо виконання кваліфікаційної роботи здобувачами вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Лінгвістичне забезпечення та комунікація», розроблені відповідно до вимог стандартів вищої освіти України з підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня й покликані допомогти курсантам у процесі написання бакалаврської роботи відповідно до основних вимог, які висуваються до змісту й оформлення такого роду робіт, організації їх виконання, порядку захисту й оцінювання.

Бакалаврська робота є складовою частиною атестації, підсумковою кваліфікаційною роботою здобувача/-ки вищої освіти, яка дає змогу визначити рівень засвоєння ним/нею теоретичних знань і практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за спеціальністю.

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота – це самостійне завершене дослідження за обраною тематикою, що свідчить про формування спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (визначених освітньою програмою «Лінгвістичне забезпечення та комунікація»), які дають змогу випускникові/-ці вирішувати професійні завдання, зокрема організовувати та здійснювати лінгвістичне забезпечення підрозділу Національної гвардії України основною іноземною мовою (рівень B2 «Незалежний користувач», NATO STANAG 6001 2222) (K25), здійснювати усну й письмову комунікацію другою іноземною мовою (рівень A2 «Користувач-початківець», NATO STANAG 6001 1111) для розв’язання комунікативних завдань у різних сферах життя (K26), перекладати рідною мовою та з рідної мови усні та письмові тексти професійної військової та правоохоронної тематики (K27), організовувати й здійснювати стратегічні комунікації підрозділів Національної гвардії України (K28), забезпечити зв’язки з громадськістю підрозділів Національної гвардії України (K29).

Кваліфікаційна робота є невід’ємною складовою частиною попередньої індивідуальної наукової роботи курсанта/-ки (конкурсних робіт, тез доповідей науково-практичних конференцій, статей у наукових виданнях тощо), має внутрішню логіку, чітко структурована та містить сукупність результатів і положень, що пропонуються для публічного захисту. Метою цієї наукової праці є застосування набутих у процесі навчання теоретичних знань і практичних навичок для самостійного вирішення конкретної актуальної проблеми в аспекті перекладознавства або стратегічних комунікацій на підставі критичного аналізу й узагальнення науково-практичної інформації за темою бакалаврської роботи, проведення власних досліджень, розробки і формування рекомендацій для розв’язання відповідної проблеми.

Загальні вимоги до бакалаврської роботи полягають у наявності цільової спрямованості, чіткості побудови, логічної послідовності викладу матеріалу, глибини дослідження, повноти висвітлення питання, переконливості аргументацій, коректності та точності формулювань, конкретності викладу результатів

роботи, достовірності висновків та обґрунтованості рекомендацій, грамотного оформлення тощо.

Кваліфікаційна робота повинна продемонструвати готовність майбутнього/-ої офіцера/-ки тактичного рівня до самостійного свідомого розв'язання теоретичних і практичних завдань професійної діяльності. Цією науковою розвідкою курсант/-ка має засвідчити:

- ґрунтовні теоретичні знання з обраної тематики та проблемне викладення теоретичного матеріалу;
- вміння аналізувати й узагальнювати наукові джерела, інформаційні матеріали установ і організацій військової сфери та інших інституцій, що мають стратегічне відношення до Національної гвардії України;
- спроможність вирішувати практичні завдання, висновкувати, формулювати пропозиції, бачити перспективи;
- уміння використовувати методи критичної оцінки інформації.

Бакалаврська робота за освітньо-професійною програмою «Лінгвістичне забезпечення та комунікація» має емпірично-дослідний характер, тобто передбачає вивчення практичного досвіду роботи конкретних установ, організацій, думок фахівців, науковців, оцінки якості надання комунікативних послуг, що потрапляють у поле наукового дослідження.

Результатом виконання цієї роботи має бути засвоєння знань, набуття умінь і формування навичок, що дадуть змогу майбутньому/-ій офіцерові/-ці Національної гвардії України здійснювати аналітико-дослідницьку та практичну діяльність, зокрема аналізувати та прогнозувати військові, політичні, соціальні, культурно-просвітницькі явища та процеси, застосовувати різні методики й технології роботи тощо.

Керівництво бакалаврськими роботами здійснюється досвідченими викладачами кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України.

До рецензування роботи залучаються науково-педагогічні працівники кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій та інших кафедр навчального закладу за профілем кваліфікаційної роботи або провідні науковці у сфері перекладу та стратегічних комунікацій.

РОЗДІЛ 1 ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ТА НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1 Загальні вимоги й організація підготовки кваліфікаційної роботи

До кваліфікаційної (бакалаврської) роботи висуваються такі вимоги:

- робота повинна бути присвячена актуальній темі, що має теоретичне й практичне значення;
- праця має бути підготовлена на основі матеріалу, в якому узагальнені раніше відомі положення, дискусійні питання, а також досліджені нові явища і виявлені закономірності; у зв'язку із цим бакалаврська робота повинна відрізнятися критичним підходом до існуючої практики вирішення проблеми, що досліджується;
- розвідка повинна містити аналіз фактичного стану, зіставлення вимог теорії та практики, аргументовані висновки, конкретні пропозиції;
- вносити й обґрунтовувати пропозиції щодо вдосконалення різних аспектів професійної діяльності відповідно до предмета дослідження;
- бути належно оформленою й мати всі необхідні супровідні документи.

Здобувач/-ка вищої освіти має право:

- особисто обирати тему кваліфікаційної роботи;
- вносити пропозиції щодо обрання наукового керівника, враховуючи власні напрацювання;
- клопотати перед випусковою кафедрою про заміну наукового керівника, якщо для цього є поважні причини;
- приймати самостійні рішення щодо вибору методів дослідження й аналізу, а також обробки первинних матеріалів та документів.

Курсант/-ка зобов'язаний/-а:

- чітко виконувати графік підготовки кваліфікаційної роботи;
- оформити її відповідно до вимог випускової кафедри;
- своєчасно пройти попередній захист роботи на кафедрі;
- своєчасно передати бакалаврську роботу до захисту;
- аргументовано й етично реагувати на зауваження наукового керівника і рецензента, відповідати на запитання членів комісії та присутніх на захисті кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота має бути написана державною мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано.

Основні етапи підготовки та виконання кваліфікаційної роботи:

- вибір та затвердження теми;
- формулювання завдань на кваліфікаційну роботу;
- проведення дослідження;
- аналітична обробка та викладення результатів досліджень;
- оформлення роботи;
- факультативно за рішенням кафедри попередній захист кваліфікаційної роботи та допуск її до захисту;
- рецензування кваліфікаційної роботи;
- захист кваліфікаційної роботи на засіданні комісії.

Під час планування часу на підготовку й написання кваліфікаційної роботи необхідно враховувати процедури, що передують її захисту:

- ознайомлення наукового керівника з текстом роботи, отримання від нього/неї зауважень та їх виправлення (протягом усього терміну підготовки роботи);
- оформлення роботи й виправлення зауважень (протягом усього терміну підготовки роботи);
- попередній захист роботи на кафедрі (факультативно за рішенням кафедри), виправлення можливих зауважень;
- перевірка роботи на наявність запозичень (плагіату) (за 14 днів до захисту);
- підписання роботи завідувачем кафедри і виправлення можливих зауважень (за 7 днів до захисту);
- переплетення роботи (за 7 днів до захисту);
- отримання відгуку наукового керівника (за 2–5 дні до захисту);
- отримання рецензії (за 5–7 днів до захисту);
- підготовка тексту доповіді до захисту роботи (за 1–2 дні до захисту);
- підготовка презентації й ілюстративного матеріалу до захисту роботи (за 1–2 дні до захисту).

Наукові керівники призначаються кафедрою серед осіб професорсько-викладацького складу на весь період виконання кваліфікаційної роботи.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи зобов'язаний:

- надавати допомогу курсантові/-ці в упорядкуванні плану роботи та програми добору необхідного матеріалу;
- рекомендувати здобувачеві/-ці спеціальну, нормативну літературу й інформаційні джерела за обраною темою роботи;

- регулярно консультувати, контролювати протягом усього періоду виконання кваліфікаційної роботи, її якість і своєчасність виконання, а також інформувати завідувача кафедри про хід підготовки роботи до захисту;
- надати об'єктивний відгук на кваліфікаційну роботу після її завершення.

Науковий керівник має допомогти курсантові/-ці визначити найбільш ефективні рішення, всебічно стимулювати творчість і самостійність виконання кваліфікаційно роботи.

Систематична співпраця здобувача/-ки вищої освіти й наукового керівника допомагають дипломнику/-ці у виборі методів дослідження, контролі дотримання вимог до змісту й оформлення роботи, своєчасному усуненні відхилень.

1.2 Вибір теми кваліфікаційної роботи

Підготовку до написання кваліфікаційної роботи починають із вибору теми з переліку, запропонованого випусковою кафедрою (філології, перекладу та стратегічних комунікацій). Тематика бакалаврських робіт повинна бути актуальною й тісно пов'язаною з вирішенням практичних фахових завдань.

Тема кваліфікаційної роботи, яка обирається здобувачем/-кою вищої освіти самостійно із запропонованого переліку, може бути уточненою й конкретизованою науковим керівником залежно від об'єкта й мети дослідження. Тему цієї роботи може запропонувати й сам/сама курсант/-ка, обґрунтувавши її доцільність і актуальність на сучасному етапі розвитку науки. Для цього здобувачеві/-ці вищої освіти необхідно попередньо проконсультуватися з науковим керівником і взяти до уваги такі поради:

- тема кваліфікаційної роботи повинна відображати особисті наукові (теоретичні та практичні) інтереси курсанта/-ки;
- тема дослідження має відобразити зацікавленість здобувача/-ки вищої освіти відповідною проблемою в аспекті військового перекладу або стратегічних комунікацій підрозділів Національної гвардії України, тенденціями розвитку та змін у цих сферах.

Формулювання теми кваліфікаційної роботи – відповідальний момент і свідчить про рівень знань і наукову культуру майбутнього/-ої офіцера/-ки Національної гвардії України та його/її наукового керівника. Варто звернути увагу, що обрання теми бакалаврської роботи, яка стосується занадто складних проблем загальнодержавного рівня, призводить до надто загальних пропозицій і відсутності конкретності в рекомендаціях, реферативного характеру роботи, яка містить лише узагальнені підходи до практичного вирішення завдань дослі-

дження. Тому під час вибору теми дослідження її потрібно чітко конкретизувати або локалізувати. У формулюванні теми має бути відображений проблемний аспект роботи відповідно до обраного об'єкта і предмета дослідження. Некоректно сформульована тема негативно впливає на оцінювання роботи під час її захисту.

Написання бакалаврської роботи вимагає проведення наукового дослідження, після чого необхідно описати отримані результати за визначеними правилами. Проведення дослідження передбачає:

- визначення актуальності, об'єкта і предмета розвідки, формулювання первинного уявлення проблеми, мети та завдань праці;
- упорядкування плану роботи, який у процесі реалізації дослідження може уточнюватися чи деталізуватися;
- осмислення змісту, джерел отримання і способів добору інформації;
- виявлення комплексу методів проведення дослідження й оброблення інформації з проблеми;
- добір та узагальнення інформації, огляд літератури, її аналітичне оброблення, опис і пояснення фактів, обґрунтування тенденцій і закономірностей, виявлення зв'язків із предметом дослідження й можливе уточнення визначення проблеми або поглиблення уявлень щодо неї, формулювання гіпотез, виявлення основних напрямків вирішення проблеми;
- розроблення пропозицій, практичних рекомендацій, методик, моделей, технологій, спрямованих на удосконалення та розвиток якісного перекладу чи інтегрування страткомівських цілей.

Час, відведений на керівництво кваліфікаційною роботою, науковий керівник повинен використовувати для проведення систематичних консультацій, передбачених графіком, та перевірки рівня виконання курсантом/-кою завдань бакалаврської роботи (частинами чи в цілому) згідно з календарним планом.

1.3 Структура та зміст кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота повинна репрезентувати результати індивідуального самостійного дослідження, особливості якого зумовлені темою, об'єктом та предметом дослідження, теоретичною підготовкою здобувача/-ки вищої освіти, наявністю першоджерел і фактичного матеріалу. Бакалаврська робота повинна мати однакову структуру й будуватися на основі єдиних вимог державних стандартів.

Структура кваліфікаційної роботи – це чітко регламентована послідовність розміщення її основних складових компонентів довідково-супровідного і змістового характеру. Вона відображає зовнішнє розміщення і внутрішній логічний зв'язок наукового дослідження і свідчить про рівень її загальної методологічної підготовки. Структурна побудова тексту розвідки має відповідати загальноприйнятій логіці такого роду й рівня роботи. Так, бакалаврська робота містить:

- вступ до проблеми та її експозицію (загальний опис);
- основну частину (розділи: теоретичний і дослідницько-аналітичний, кожен із яких складається із двох-трьох підрозділів; висновки до розділів);
- висновки (характеристику й оцінювання ступеня досягнення мети роботи та її науково-методичних, практичних результатів).

Загальна структура кваліфікаційної роботи складається зі структурних частин (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Загальна структура кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Назва структурної частини	Рекомендований обсяг (кількість сторінок)
Титульна сторінка	1
Перелік умовних позначень	1–3 (за потреби)
Зміст	1
Вступ	2–3
Основна частина роботи, поділена на розділи, підрозділи та пункти, висновки до розділів	35–40
Висновки	2–3
Список використаних джерел	не менше 30 найменувань
Додатки	за необхідності
Анотація та ключові слова українською й англійською мовами	1

Кваліфікаційна робота, подана до захисту, супроводжується відгуком наукового керівника та внутрішньою або зовнішньою рецензією.

Рекомендований обсяг бакалаврської роботи від 40 до 50 сторінок. До цього обсягу не входять титульна сторінка, список використаних джерел, додатки й анотація з ключовими словами.

Усі найменування структурних компонентів кваліфікаційної роботи одночасно є її заголовками.

1.4 Вимоги до змісту кваліфікаційної роботи

Титульний аркуш є першою сторінкою бакалаврської роботи. Він має єдину форму для всіх кваліфікаційних робіт і оформлюється відповідно до вимог стандарту та вимог Національної академії Національної гвардії України. Назва теми роботи на титульному аркуші повинна точно відповідати її формулюванню в переліку тематики, запропонованої відповідною кафедрою й індивідуальному завданню на кваліфікаційну роботу.

Зміст бакалаврської роботи є важливою основою майбутньої кваліфікаційної роботи. Він визначає загальну спрямованість дослідження, дозволяє логічно пов'язати окремі проблеми обраної і розгорнутої в тексті роботи теми, розмістити їх у певній послідовності. При цьому слід мати на увазі, що всі проблеми пов'язані єдиною метою дослідження. Дослідження потрібно починати із загальних теоретичних положень, а потім переходити до аналізу конкретних явищ і процесів із використанням фактологічних даних. Пункти плану повинні відображати сутність теми, бути короткими, лаконічними та викладатися в логічній послідовності. План становить основу змісту кваліфікаційної роботи. Зміст роботи подається на окремій сторінці. Він має бути складним і містити вступ; два розділи, кожен із яких складається не менш як із двох підрозділів, та супроводжується висновками до розділу; висновки та пропозиції, список використаних джерел та додатки. Слово «ЗМІСТ» пишеться у вигляді заголовка (симетрично тексту) великими літерами. Зміст послідовно включає найменування всіх частин роботи (вступ, назву розділів та підрозділів, висновки, список використаних джерел, додатки) відповідно до тексту. Найменування, які включаються у «ЗМІСТ», записуються малими літерами, починаючи з прописної літери. Навпроти кожного найменування з правого боку аркуша позначається номер сторінки, з якого починається частина роботи.

Список умовних позначень, символів, одиниць, скорочень тощо у кваліфікаційній роботі наводиться за необхідності, а саме:

—якщо в роботі вжита специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і под., то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Такий перелік треба друкувати двома колонками, в яких ліворуч в алфавітному порядку наводять, наприклад, скорочення, а праворуч – їх детальну розшифровку;

—якщо в бакалаврській роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і под. повторюються менше трьох разів, перелік не наводять, а розшифровують їх у тексті за першого згадування.

Зі **вступу** починається кваліфікаційна робота. У ньому обґрунтовується актуальність розробки сформульованої теми дослідження, розкривається її важливість, а також, що автор як самостійний дослідник вносить нового у вивчення теми. У вступі зазначається практична важливість виконання дослідження, характеризується ступінь розробленості проблеми в наукових джерелах, формулюється мета і завдання дослідження, теоретичні основи, а також характеризується масив використаних джерел. Насамперед слід чітко сформулювати актуальність теми. Практичне значення розробки теми дослідження підкреслюється її важливістю у вирішенні загальних проблем здійснення стратегічних комунікацій Національної гвардії України; лінгвістичного забезпечення діяльності підрозділів Національної гвардії України з використанням іноземних мов, перекладу з іноземних мов і спілкування з представниками військових формувань інших країн, аналогічних Національної гвардії України, у межах спільних військових навчань тощо. Обґрунтування вибору об'єкта і предмета дослідження підтверджується доказами їх значення у вирішенні питань удосконалювання перекладацьких студій, місцем і роллю в системі стратегічних комунікацій. Обґрунтування вибору конкретного об'єкта супроводжується посиланнями на основні та найважливіші критерії чи фактичні дані, що характеризують реальні ситуації в практиці функціонування об'єкта дослідження. У підсумку чітко формулюються конкретна проблема, мета і завдання дослідження. Завдання наукового дослідження витікають із мети. Саме її конкретизація і становить визначений, запланований для практичного виконання обсяг робіт. Обсяг вступу не має перевищувати 2–3 сторінки загального обсягу основної (змістовної) частини роботи. У викладі тексту вступу прагнуть до лаконічності, обираючи тезовий стиль і постановочну форму. Варто пам'ятати, що за змістовністю та якістю написання вступу формується перше загальне враження про ступінь компетентності автора/-ки, його/її знання проблеми, а також про оригінальність авторського погляду. За вступом можна скласти уявлення про характер роботи в цілому, тому що у вступі об'єктивно відзначаються оціночно-кваліфікаційні критерії дослідження.

Обґрунтування актуальності проблеми дослідження передбачає розкриття ступеня важливості і значущості обраної теми для розвитку сучасної теорії і практики відповідної галузі науки. Отже, автор/-ка роботи повинен/-на показати уміння обрати тему дослідження, оцінити своєчасність її розробки і цим відповісти на запитання: чому саме сьогодні необхідно аналізувати цю наукову проблему і де проходить межа між відомим і новим у науці. Орієнтовна схема обґрунтування актуальності проблеми дослідження може бути такою:

- дати об'єктивну оцінку сучасного стану об'єкта дослідження з акцентуванням уваги на інших проблемах і суперечностях;
- показати, як на сучасному етапі розв'язуються існуючі проблеми на практиці, якщо можливо – із посиланням на офіційні документи;
- оцінити стан наукової розробленості обраної проблеми: на основі стислого аналізу літератури визначити коло науковців, які займалися її розробкою, висвітлити проблематику їх досліджень і наголосити на маловивчених або зовсім невивчених моментах;
- зробити висновки про те, що недостатня розробленість конкретного аспекту проблеми зумовила вибір теми дослідження.

Мета дослідження – це уявний, ідеальний образ, що перевершує результати діяльності, кінцевий підсумок роботи. Мета бакалаврської роботи повинна полягати у вирішенні проблемної ситуації шляхом її аналізу та знаходження нових закономірностей між явищами, процесами подальшого розвитку. Коректне визначення мети – процес не менш важливий, ніж формулювання висновків. Не можна формулювати мету як «дослідження...», «вивчення...» тощо, оскільки ці слова вказують на засоби досягнення мети, а не на саму мету. Мета дослідження може бути пов'язана, зокрема:

- із формулюванням наукових завдань, які належить виконати;
- з обґрунтуванням можливості виявлення нових ознак загального або часткового характеру конкретних фактів (явищ);
- із визначенням певних теоретико-методологічних моделей дослідження, застосування яких забезпечує вирішення обраних теоретичних і практичних наукових завдань.

Отже, у визначенні мети дослідження рекомендується використовувати такі формулювання: «Наукове обґрунтування теоретико-методологічних засад і практичних аспектів..... та розробка рекомендацій щодо...», «Розроблення і наукове обґрунтування методичних положень і практичних рекомендацій щодо...», «Розвиток науково-методичних підходів та практичних аспектів щодо...», «Обґрунтування вибору методичного підходу до аналізу...». Наприклад, якщо тема роботи – «Типи маніпулятивного контенту в медіапросторі», то метою роботи може бути – *розвиток науково-методичних підходів до визначення типів маніпулятивного контенту та способів маніпулювання, а також практичних аспектів щодо технології протидії маніпуляціям у медіапросторі*. Метою дослідження має бути удосконалення ефективності діяльності за цим напрямом дослідження.

Завдання дослідження – це чітко визначені напрями наукового пошуку для досягнення поставленої мети. Це, зазвичай, робиться у формі перерахування (*розробити, узагальнити, виявити, довести, впровадити, продемонструвати, розробити, знайти, визначити, описати, встановити, з'ясувати, дати рекомендації, встановити взаємозв'язок, спрогнозувати* тощо). Завдання повинні послідовно вирішуватися у розділах роботи. Як правило, застосовується класична тричленна форма наведення завдань дослідження. Наприклад, розглянути предмет дослідження і визначити проблеми вдосконалення діяльності об'єкта дослідження; обґрунтувати шляхи розв'язання цих проблем; розробити пропозиції щодо вдосконалення діяльності об'єкта дослідження.

Отже, весь комплекс завдань – це алгоритм безпосередньої загальної моделі дослідження, зумовлений логікою етапів конкретного наукового пошуку. Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом і шляхом його досягнення. У зв'язку з тим, що один і той самий об'єкт може вивчатися в різних аспектах, то в процесі дослідження доцільно зосередити увагу на одному з них.

Об'єкт дослідження – це обраний для вивчення процес або явище, що породжує проблемну ситуацію. Наприклад: маніпулятивний контент у сучасному медіапросторі, маніпулятивні технології в медіа, мовні засоби створення образу снайпера, стилістичні засоби створення емоційного резонансу в описі воєнних дій тощо.

Предмет дослідження – вузька частина об'єкта дослідження, проблемне коло питань, що досліджуються в роботі. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, що є предметом дослідження. Саме на нього повинна бути спрямована основна увага здобувача/-ки, оскільки предмет дослідження визначає тему роботи, винесену в її назву. Предметом дослідження курсант/-ка може обрати:

- внутрішню організацію діяльності об'єкта дослідження;
- окремих її аспект;
- організацію виконання окремого завдання або функції досліджуваного об'єкта;
- організацію проведення моніторингу.

Отже, мета і завдання дослідження, об'єкт і предмет повинні окреслювати сферу наукового пошуку, досліджувану в кваліфікаційній роботі.

У вступі подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Методи дослідження – це комплекс конкрет-

них прийомів, способів зорієнтованих на отримання нового наукового знання і на визначення параметрів виконання програми дослідження, його теоретичних і практичних завдань, спрямованих на досягнення поставленої мети. Перераховувати їх треба коротко та змістовно, визначаючи, що саме досліджувалося відповідним методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та доцільності обраних методів. Отже, для досягнення поставленої мети та сформульованих завдань кваліфікаційної роботи необхідно використовувати і специфічні методи дослідження, і загальнонаукові, які є засобами пізнання та мислення (аналіз і синтез, індукція і дедукція, абстрагування, узагальнення, моделювання, ідеалізація тощо).

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів (теоретичного й аналітичного) і підрозділів, які мають бути взаємопов'язані, висновків до розділів (по 0,5–1 сторінці), а матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації відповідного характеру (обсяг 35–40 сторінок). Кожен розділ починають із нової сторінки.

У **першому теоретичному розділі** (40–45 % обсягу основного змісту) подається критичний огляд наукових джерел, викладаються основні теоретичні й методичні положення теми, проблемні питання, міжнародний досвід, дискусійні та невирішені аспекти теми, визначається власне ставлення автора/-ки до них. Автор/-ка має показати: глибокі знання сучасного рівня досліджень у сфері військового перекладу або стратегічних комунікацій Національної гвардії України; огляд літературних джерел за обраною темою дослідження; світовий досвід у розвитку відповідного явища; класифікаційні категорії процесів та елементів за обраною темою; понятійний апарат стосовно основних категорій військової сфери тощо.

Аналіз літератури з проблеми повинен бути не описовим і констатуючим, а критичним, орієнтованим на набуття наявного досвіду та з'ясування невирішених питань, на пошук шляхів розв'язання проблеми; повинен репрезентувати власну думку автора/-ки стосовно позиції інших дослідників. Обов'язковими є посилання на використану літературу, згідно з правилами запобігання плагіату.

Теоретичні положення першого розділу повинні бути покладені в основу другого розділу бакалаврської роботи. У **другому аналітичному розділі** (55–60 % обсягу основного змісту) курсант/-ка, використовуючи фактичний матеріал і дібрану інформацію, аналізує та розкриває сучасні погляди й підходи до розв'язання проблематики в контексті конкретної ситуації. Доцільно розкрити зміст проблеми, що досліджується, з використанням фактичних даних у різних

аспектах. У цьому розділі можна докладно проаналізувати методичні аспекти теми розвідки, вивчити їх із різних позицій. Для цього доцільно виявити відмінності в основних підходах і поглядах на проблему, висвітлити головні практичні положення та їх розбіжності з практикою діяльності підрозділів Національної гвардії України. Остаточний перелік питань, що підлягають аналізу й висвітленню, узгоджується з науковим керівником кваліфікаційної роботи. Обґрунтування напрямів досліджень спирається на висновки теоретичного розділу з урахуванням виявлених особливостей об'єкта дослідження. Матеріали, залучені до аналізу в другому розділі, повинні бути достатньо повними й достовірними, щоб на їх базі можна було проаналізувати дійсний стан справ, виявити резерви й намітити шляхи їх використання, а також усунути виявлені недоліки в подальшій професійній діяльності або наукових розробках. Слід уникати непотрібних відомостей, відбираючи тільки ті, які будуть використані для обґрунтування висновків і рекомендацій, сформульованих до бакалаврської роботи. Здобувач/-ка вищої освіти повинен/-на продемонструвати вміння самостійно виконувати аналіз і синтез отриманої інформації про об'єкт дослідження, робити відповідні висновки щодо визначених під час написання цього розділу прикладних завдань (проблем). При цьому необхідно прагнути до того, щоб кожен розділ являв собою закінчену частину дослідження обраної проблеми.

Висновки до кваліфікаційної роботи – стисле викладення підсумків роботи. Коротко наводяться найбільш важливі теоретичні положення, що містять оцінку результатів дослідження з точки зору відповідності меті бакалаврської роботи та поставленим завданням. Обсяг висновків не повинен перевищувати 2–3 сторінки.

До **додатків** доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття кваліфікаційної роботи: матеріали опитувань, анкетувань, експертних оцінювань; таблиці допоміжних статистичних, аналітичних, цифрових даних; громіздкі схеми та таблиці; корпус ілюстративного матеріалу; ілюстрації допоміжного характеру; довідки про впровадження й інші релевантні матеріали. Таблиці, графіки, схеми, наведені в додатках, повинні бути пронумеровані й мати заголовки.

Анотація – короткий виклад суті кваліфікаційної роботи, що розкриває її основну ідею та практичне значення. На початку подається бібліографічний опис праці. Далі – стисла змістовна характеристика роботи з урахуванням актуальності, змісту проведеного дослідження, отриманих результатів (до 15 рядків). Наприкінці анотації наводяться ключові слова. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту бакалаврської роботи, відо-

брати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи. Кількість ключових слів становить від п'яти до десяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують у рядок через кому.

1.5 Поняття академічної доброчесності та плагіату

Перевірка бакалаврських робіт на наявність запозичень (плагіату) проводиться з метою підвищення якості підготовки до атестації здобувачів вищої освіти Національної академії Національної гвардії України в аспекті виконання кваліфікаційних робіт. Використання у роботі запозиченого матеріалу без належного посилання на автора/-ку (працю) не допускається. Це вважається плагіатом, тобто порушенням академічної доброчесності.

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових досягнень.

Академічна доброчесність у процесі написання кваліфікаційної роботи означає, що здобувачі вищої освіти та їх наукові керівники керуються насамперед принципом чесності в роботі й навчанні. Плагіат, тобто списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань, є неприйнятними у бакалаврській роботі.

Порушення етичних принципів під час написання кваліфікаційної роботи бувають трьох основних видів:

1. Копіювання чужої роботи (як без, так і з відома автора) й оприлюднення її під своїм іменем.
2. Подання суміші власних і запозичених в інших авторів аргументів без належного цитування джерел (компіляція).
3. Перефразування чужої роботи без належно оформленого посилання на справжнього автора.

Загалом плагіат – це усвідомлене чи неусвідомлене недотримання загальноприйнятих правил цитування, тобто порушення вимог Цивільного кодексу України (глава 4 «Інтелектуальна власність») та Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах вміщено у листі Міністерства освіти і науки України №1/11-8681 від 15.08.2018 р. Бакалаврську роботу, у якій буде виявлено плагіат, за рішенням кафедри до захисту не допускають.

Перевірити текст на унікальність можна кількома способами: за допомогою спеціальних програм і сайтів, які надають відповідні послуги, зокрема UNICHEK – сервіс із перевірки робіт на ознаки плагіату, який надає підтримку своїм користувачам та може адаптувати систему відповідно до потреб навчальних закладів. Для достовірності отриманих результатів перевірки варто скористатися кількома ресурсами (*Програми для перевірки тексту на оригінальність* (безкоштовні): 1) Advego Plagiat <http://advego.ru/plagiat/>; 2) Etxt Antiplagiat <http://www.etxt.ru/antiplagiat/>; *онлайнні сервіси перевірки на плагіат*: 1) ANTIPLAGIAT <http://www.antiplagiat.ru/>; 2) CONTENT-WATCH <http://www.content-watch.ru/text/>; 3) <http://text.ru/TEXT.RU><http://text.ru/>; 4) StrikePlagiarism.com; 5) <http://antiplagiat.su/>).

Правила коректного цитування:

1. Якщо думка автора наведена дослівно, то її потрібно взяти в лапки, зробивши коректне посилання на джерело (його порядковий номер зі списку використаної літератури, який додається до роботи).

2. Якщо цитується великий уривок, то він може не братися в лапки, натомість його можна відділити від решти тексту певним способом (набирати іншим кеглем, шрифтом, накресленням, більшими абзацними відступами тощо), зробивши коректне посилання на джерело (його порядковий номер зі списку використаної літератури, який додається до роботи). Так само без лапок подають поетичні цитати, якщо вони розміщені строфічно й виділені у вищезазначений спосіб. Поетичні рядки можна подавати і без строфічного виділення, «в рядок», але тоді цитата береться в лапки, а віршовий рядок від наступного відділяється скісною однією рисою (/) або двома (//).

3. Допускається скорочення цитати, якщо це не призводить до викривлення думки автора. Місце скорочення має бути відзначене в цитаті квадратними дужками з трикрапкою всередині.

4. Допускається перефразування цитати, зміна словоформ чи відмінків певних слів. Таку цитату в лапки не беруть, але в квадратних дужках обов'язково роблять посилання на джерело (його порядковий номер зі списку використаної літератури, який додається до роботи).

5. У списку використаної літератури завжди слід указувати й ті джерела, які використовувалися під час підготовки роботи й вивчення теми, навіть якщо прямих посилань чи цитувань цих джерел у роботі немає.

Порядок збору та перевірки бакалаврських робіт на наявність запозичень (плагіату):

1. Перевірка бакалаврських робіт закінчується не пізніше ніж за 15 днів до захисту роботи.

2. Бакалаврські роботи мають подаватися на перевірку в електронному варіанті (CD, DVD диски). На носії повинен бути лише один файл із бакалаврською роботою у форматі Документ Word (*.doc, *.docx).

3. Бакалаврська робота, яка має не менше 60 % оригінального тексту, може бути допущена до захисту.

На основі аналізу результатів перевірки кваліфікаційної роботи на наявність запозичень (плагіату) завідувач кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій та науковий керівник приймають рішення щодо допуску роботи до захисту. При недостатньому рівні унікальності робота потребує доопрацювання та повторної перевірки не пізніше ніж за 15 днів до її захисту.

РОЗДІЛ 2 СТАНДАРТНІ ВИМОГИ ДО ПРАВИЛ ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1 Загальні вимоги до порядку викладення матеріалу роботи

Структура кваліфікаційної роботи містить такі складники:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних скорочень (за необхідності);
- вступ;
- основна частина роботи, поділена на розділи, підрозділи та пункти;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

2.2 Вимоги до структурних елементів роботи

Структурні елементи «ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ», «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ОСНОВНА ЧАСТИНА», «ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «АНОТАЦІЯ» є обов'язковими.

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи і слугує за основне джерело бібліографічної інформації, необхідної для оброблення та пошуку документа. Титульний аркуш (додаток А) містить дані, які подають у такій послідовності:

- відомості про виконавця роботи – заклад вищої освіти;
- повна назва документа;
- підпис відповідальної особи;
- місто і рік виконання роботи.

Зміст подають безпосередньо після титульної сторінки. До змісту включають:

- вступ;
- послідовно перелічені назви всіх розділів і підрозділів;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

У змісті вказуються номери сторінок, які містять початок матеріалу. Приклад оформлення змісту наведено в додатку Б.

Усі прийняті в роботі малопоширені умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни, якщо їх кількість становить від трьох і більше, подають у **переліку умовних скорочень**, який вміщують після змісту роботи. Перелік умовних скорочень друкується з нової сторінки (додаток В). Незалежно від наявності переліку умовних скорочень у роботі, за першої появи цих елементів у тексті роботи наводять у дужках їх розшифровку.

Вступ розпочинають з нової сторінки. У вступі стисло характеризують:

- сучасний стан проблеми в загальному її розумінні;
- останні дослідження за тематикою проблеми та її невирішені частини;
- актуальність;
- об’єкт вивчення;
- предмет дослідження;
- мету та завдання дослідження;
- методи дослідження;
- наукову новизну;
- теоретичне та практичне значення роботи;
- апробацію результатів роботи;
- публікації автора/-ки (якщо є);
- структуру роботи.

Основну частину роботи викладають, поділяючи матеріал на розділи. Кожен розділ завершують висновки до розділу. Розділи поділяються на підрозділи і пункти. Кожен підрозділ і пункт повинен містити закінчену інформацію.

Загальні висновки розміщують після викладення основної частини роботи, починаючи з нової сторінки. У висновках наводять оцінку одержаних результатів роботи, можливі галузі використання результатів досліджень.

Список використаних джерел, у т. ч., інтернет-ресурсів, на які є посилання в тексті бакалаврської роботи, наводять після висновків, починаючи з нової сторінки. Посилання мають бути по всьому тексту роботи, у місцях, де було здійснено цитування або запозичено якусь інформацію. Список використаних джерел у переліку наводять відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи (додаток Г).

У **додатках** розміщують матеріал:

- який забезпечує підтримку повноти роботи, але включення його до основної частини роботи може змінити впорядковане й логічне уявлення про роботу;

–не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи через великий обсяг або способи відтворення.

Анотація призначена для першого ознайомлення з кваліфікаційною роботою. Вона повинна містити:

- бібліографічний опис роботи;
- текст анотації;
- перелік ключових слів.

Анотацію подають двома мовами – українською й англійською. Обсяг анотаційного викладу роботи двома мовами не повинен перевищувати 1 сторінку (додаток Д).

2.3 Правила оформлення роботи

Роботу оформлюють на аркушах формату А4 (210х297 мм).

Увесь текст роботи (включаючи назви розділів, підрозділів) друкується через півтора інтервали з використанням шрифту Times New Roman розміру 14 пт. текстового редактора Word.

Текст (крім назв розділів) вирівнюють за шириною.

Лапки в усьому тексті повинні бути однаковими.

Береги аркуша: верхній і нижній – 20 мм, лівий – 35 мм, правий – 10 мм.

Скорочення слів і словосполучень у роботі – відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи.

Назви структурних елементів: «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують, друкують з нового аркуша великими напівжирними літерами симетрично до берегів тексту, без крапки в кінці.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої та власних назв) з абзацного відступу напівжирними літерами шрифтом Times New Roman, розміру 14 пт. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої та власних назв) з абзацного відступу шрифтом Times New Roman, розміру 14 пт. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою.

Абзацний відступ повинен бути однаковим в усьому тексті роботи і дорівнювати 1,25 см.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) і подальшим чи попереднім текстом дорівнює одному рядку. Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту. У такому разі назва переноситься на наступну сторінку. Заповнення сторінки (останньої перед наступним структурним елементом) текстом повинно бути не менше ніж 50 %.

Сторінки слід нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Шрифт та розмір такий самий як і основний текст. Титульний аркуш включають до загальної нумерації сторінок, але номер сторінки не проставляють.

До загального обсягу роботи не входять список використаних джерел, додатки. Але всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають послідовній нумерації.

Розділи, підрозділи, пункти слід нумерувати тільки арабськими цифрами. Такі структурні частини роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки, анотація не мають порядкового номера. Усі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: «1 ВСТУП» або «Розділ 6 ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім друкують заголовок розділу. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку наводять заголовок підрозділу. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. Наприклад: «1.3.2» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім через пробіл у тому самому рядку наводять заголовок пункту.

Ілюстрації (фотографії, схеми, графіки, карти) необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці, по центру аркуша. На всі ілюстрації мають бути посилання у роботі. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нуме-

рації сторінок. Рисунок або таблицю, розміри яких більше ніж формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у додатках. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу, після якого ставиться крапка, потім порядковий номер ілюстрації, пробіл, назва ілюстрації без крапки в кінці (наприклад, рис. 2.1). Приклад:

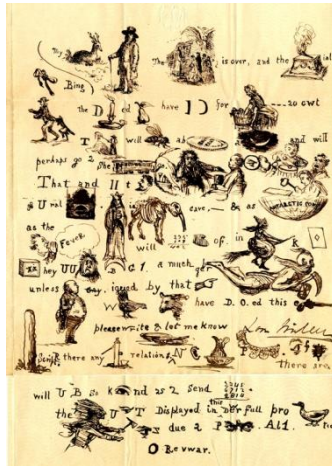

Рис. 2.2 Читання картинками

Джерело: <https://starylev.com.ua/club/blog/chytannya-kartynkamy>

Підпис під ілюстрацією зазвичай має такі елементи: найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.»; порядковий номер ілюстрації, який указується без знаку номера арабськими цифрами; тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного; вказівка джерела (посилання), з якого було взято ілюстрацію. Якщо ілюстрацією є власна розробка автора роботи, то на це теж варто вказати:

Джерело: авторська розробка

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 2.1)» або можна висловитися таким чином: «...як це видно з рис. 2.1» або «... що відображено на рис. 2.1».

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за стрілкою годинника. На всі таблиці обов'язково мають бути посилання в тексті роботи. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголов-

ком таблиці розміщують надпис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Наприкінці крапка не ставиться. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву таблиці не дублюють. Лінії таблиці мають бути однакової товщини – 0,75 пт. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до таблиці жирним шрифтом. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Шрифт тексту в таблиці – той самий, що в тексті роботи (Times New Roman, розміру 14 пт.), у великих таблицях, які займають площу до двох сторінок, допускається інтервал – 1 пт. (на відміну від тексту роботи, де щільність становить 1,5 пт.), та зменшення шрифту, але не менше 10 пт. Таблиці більше ніж на дві сторінки переносять у додатки. Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними.

Переліки позначаються маркером «—» (тире) або арабською цифрою з крапкою. Якщо перелік починається з маркера, то перед ним ставлять двокрапку, текст починають з маленької літери, а в кінці кожної позиції (крім останньої) ставлять крапку з комою. Якщо перелік починається з цифри, то після неї ставиться крапка, потім пробіл, потім – речення, яке починається з великої літери і закінчується крапкою. Перелік може мати два рівні деталізації, кожен із яких має абзацний відступ 1,25 см від лівого берега аркуша (як і весь текст роботи). Переліки першого рівня деталізації друкують з великої літери, наприкінці ставиться крапка. Переліки другого рівня – з маленької літери, наприкінці ставиться крапка з комою, після останньої позиції ставиться крапка. Приклади:

1. Пропагандистська робота (інформаційна реклама) передбачає кампанії, акції, певні заходи із застосуванням засобів масової комунікації, контакти з різними цільовими аудиторіями із застосуванням конкретних прийомів та ефектів впливу на психічний стан людей.
2. Демонстративні заходи – дії й акції, головна відмінність яких від суттєвих дій полягає в зосередженні не на їх результат, а на застосування психологічного впливу на людей.
3. Організаційно-практична діяльність реалізовується за допомогою проведення акцій і заходів, що направлені на проведення психологічного впливу на певні групи людей чи окремих осіб, а також на створення умов, що підвищують ефективність інформаційно-психологічних операцій загалом або окремо взятих пропагандистських акцій.

Структура організаційно-практичних дій:

- спрямовані дії на фінансове, організаційне, матеріально-технічне та будь-яке інше забезпечення інформаційно-пропагандистських акцій за допомогою засобів масової комунікації;

- організація та забезпечення демонстраційних заходів, різних зборів, зустрічей, мітингів, акцій;
- проведення переговорів і залучення впливових прихильників, фінансова підтримка, просування необхідних рішень в органах виконавчої влади на всіх її рівнях.

Під час написання кваліфікаційної роботи необхідно посилається на джерела, матеріали, окремі результати, з яких береться інформація. Такі посилання дають змогу відшукати відповідні праці і перевірити достовірність відомостей про його цитування. Посилатися слід на «свіжі» видання публікацій, не менше 75% літературних джерел мають бути за останніх 10 років. Посилання в тексті роботи на джерела слід позначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: [1]. Якщо в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, посилання оформлюється так: [15, с. 48] (15-те джерело в списку використаних джерел бакалаврської роботи, цитується 48-ма сторінка) або [25, с. 48–52] (25-те джерело в списку використаних джерел бакалаврської роботи, аналізується фрагмент тексту, що знаходиться на сторінках 48–52).

Список використаних джерел розміщується після загальних висновків і формується здобувачем/-кою вищої освіти в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Приклади оформлення бібліографічного опису документів наведені у додатку Г.

Перелік умовних скорочень наводиться в таблиці з прозорою рамкою. Ліворуч в абетковому порядку наводять умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни, праворуч – їх детальну розшифровку.

Додатки відокремлюють від основної роботи окремим аркушем, на якому посередині сторінки напівжирним шрифтом Times New Roman, розміру 14 пт. великими літерами друкують слово «ДОДАТКИ». Далі, з наступної сторінки, наводять самі додатки, які оформлюють як продовження роботи, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Посередині рядка над заголовком малими літерами жирним шрифтом з першої великої друкується слово «Додаток _» і велика літера, що позначає додаток. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, З, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: Додаток А, Додаток Б. Один додаток позначається як «Додаток А».

РОЗДІЛ 3 ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1 Підготовка супровідної документації до кваліфікаційної роботи

Документальне супроводження кваліфікаційної роботи включає відгук наукового керівника і рецензію внутрішнього або зовнішнього рецензента, в яких, відповідно до загальноприйнятих критеріїв оцінювання, формулюються висновки щодо рівня виконаної роботи.

Науковий керівник надає відгук про кваліфікаційну роботу, в якому зазначаються:

- актуальність дослідження;
- ефективність використаної методології;
- рівень застосування здобутих у процесі навчання теоретичних знань та підготовки до виконання наукових досліджень;
- вміння самостійно вирішувати наукові та практичні завдання;
- вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки;
- перспективність запропонованих рекомендацій і ступінь обґрунтованість висновків;
- недоліки роботи (за наявності).

Рецензентом кваліфікаційної роботи може бути висококваліфікований науково-педагогічний працівник, який має науковий ступінь. Рецензент повинен мати високу компетентність у науково-практичному напрямі, за яким написана бакалаврська робота. Рецензія має довільну форму, може репрезентувати ті самі питання, що й відгук наукового керівника. Під час рецензування кваліфікаційної роботи рекомендується визначати:

- новизну постановки і розроблення завдання;
- використання наукових методів дослідження;
- обґрунтованість висновків і пропозицій;
- участь курсанта/-ки у проведених дослідженнях, теоретичній та аналітичній обробці отриманих результатів;
- вміння здобувача/-ки вищої освіти чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його;
- недоліки щодо змістової частини роботи, оформлення.

Рецензія надається письмово і повинна містити загальний висновок щодо рекомендацій до захисту (рекомендовану оцінку). Рецензія повинна мати особистий підпис рецензента із зазначенням прізвища, ім'я та по батькові, місця

роботи і посади, яку обіймає рецензент. Відгук керівника і рецензія не підшиваються та не підклеюються до роботи, а подаються разом із роботою за два дні до її захисту.

3.2 Підготовка виступу на захисті

Виступ (доповідь) на захисті кваліфікаційної роботи є важливим завершальним етапом роботи, від якого значною мірою залежить її успіх (оцінка). Здобувач/-ка вищої освіти має показати навички публічного виступу, публічної презентації результатів своєї праці та власного внеску до розв'язання проблеми дослідження, переконання присутніх у корисності та надійності положень, які винесені на захист.

Передумовою для вдалої доповіді є ґрунтовно опрацьовані висновки роботи, належна структура доповіді та наявність ілюстративного матеріалу. У доповіді головна увага повинна приділятися власним дослідженням: розробкам нових підходів і методик, отриманим результатам. Успішна доповідь на захисті зумовлюється дотриманням певних правил, зокрема:

- упевнено й системно розповідати про свою роботу, користуючись текстом виступу за потреби, а не просто читати його, що передбачає належну підготовку до виступу та його репетицію;
- не використовувати під час виступу довгі складні фрази й словосполучення, а намагатися застосовувати стислі, лаконічні речення;
- не перевантажувати виступ цифрами і фактами;
- надавати чіткі та по суті справи відповіді на запитання та зауваження;
- суворо дотримуватися регламенту.

Під час захисту кваліфікаційної роботи рекомендується супроводжувати доповідь електронною презентацією (6 – 10 слайдів, виконаних за допомогою програмного продукту Microsoft Power Point). Тривалість доповіді має бути розрахована на 8 – 10 хвилин. Рекомендована структура доповіді та зміст її окремих елементів наведені в табл. 3.1.

Рекомендована структура презентації кваліфікаційної роботи:

- назва роботи, кафедра, науковий керівник, виконавець (слайд 1);
- актуальність (слайд 2);
- мета роботи, предмет, об'єкт (слайд 3);
- зміст основних досліджень (завдання згідно з планом) (слайд 4);
- основні науково-практичні результати (підходи, моделі, пропозиції), де і для чого вони можуть бути використані (від одного до п'яти слайдів, починаючи з п'ятого).

Таблиця 3.1

Рекомендована структура доповіді на захисті роботи

Структурний елемент доповіді	Зміст	Рекомендована тривалість, хвилин
Загальна характеристика роботи	Стисло: актуальність напряму дослідження, характеристика проблеми, об'єкт, предмет, мета роботи, стан і досвід розв'язання проблеми.	2 – 3
Характеристика проведеного дослідження	Опис власних досліджень і розробок: визначення обраних шляхів дослідження та розв'язання проблеми, аналітичні обґрунтування аргументів і фактів, огляд методик і локальних результатів. Увага концентрується на аргументації положень, що винесені на захист.	4 – 5
Отримані результати, висновки	Характеристика отриманих наукових та практичних результатів, пропозицій та рекомендацій, загальні висновки. Увага концентрується на власному внеску в розв'язання проблеми.	3

До захисту кваліфікаційних робіт допускаються здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які повністю виконали всі вимоги навчального плану.

Процедура захисту включає:

- доповідь курсанта/-ки про зміст роботи;
- запитання до автора/-ки;
- оголошення відгуку наукового керівника й рецензента;
- відповіді здобувача/-ки на запитання членів екзаменаційної комісії та осіб, присутніх на захисті;
- рішення комісії щодо оцінки роботи.

Під час захисту кваліфікаційної роботи здобувач/-ка вищої освіти зобов'язаний/-а дати вичерпні відповіді на всі зауваження, що містяться у відгуках і рецензіях, а також у виступах на захисті. Відповіді повинні бути лаконічними, чіткими і добре аргументованими. Якщо можливі посилання на текст роботи, то їх потрібно обов'язково робити. Це надає відповідям переконливості й одночасно дає змогу підкреслити достовірність результатів проведеного дослідження.

3.3 Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота оцінюється з урахуванням таких вимог до неї:

1. Логічна обґрунтованість структури (плану) роботи з урахуванням викладених у вступі мети й завдань, коректна послідовність викладу матеріалу.

2. Широта охоплення, глибина й коректність використання літератури. У бакалаврській роботі повинні використовуватися основна монографічна література, публікації в наукових виданнях. Перевагою роботи є наявність аналізу, узагальнення вітчизняного і закордонного досвіду розв'язання відповідної проблеми, обґрунтування доречності й правомірності його використання в конкретних умовах. Найважливішою вимогою є дотримання правил посилання на використану літературу, запобігання плагіату.

3. Самостійність проведених досліджень, наявність очевидного власного внеску в розв'язання досліджуваної проблеми.

4. Обґрунтованість пропозицій і рекомендацій, висновків з роботи, їх зв'язок із проведеними дослідженнями і викладеним матеріалом, конкретність практичних рекомендацій. Слід уникати безадресних порад загального характеру (таких як: «поліпшити», «поглибити», «удосконалити» та ін.). У роботі треба надати конкретні пропозиції перекладацького або мовного, організаційного, ідеологічного, технологічного характеру щодо покращення досліджуваної ситуації та розв'язання проблеми.

5. Коректність мови і стиль викладу матеріалу. Робота повинна бути написана українською мовою без помилок, ретельно відредагована.

6. Якість оформлення роботи відповідно до рекомендованих норм і стандартів.

7. Якість презентації роботи під час її захисту із застосуванням ілюстративних матеріалів, переконливість відповідей на додаткові запитання. Оцінювання роботи науковим керівником (аналогічно – рецензентом) здійснюється за першими трьома критеріями, відображається у відгуку наукового керівника (у рецензії – рецензента), має рекомендаційний характер і враховується екзаменаційною комісією під час визначення остаточної оцінки за результатами захисту роботи. Негативна рецензія не є підставою для недопуску бакалаврської роботи до захисту. Кваліфікаційна робота оцінюється за 100-бальною шкалою. Розподіл балів за критеріями здійснюється згідно з табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розподіл балів за критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи

Критерій оцінювання	Зміст критерію	Кількість балів
Методологічна й наукова культура роботи, самос-	Коректність визначення проблеми, об'єкта, предмета та мети дослідження, обґрунтованість структури роботи, логічність викладу матеріалу, широта й глибина аналізу літератури та іншої інформації, коректність посилань на використані джерела;	25 балів

тійність дослідження	широта застосованих методів дослідження; самостійність проведеного дослідження, визначеність власної позиції, наявність власних досліджень, розробок, нестандартних підходів	
Корисність отриманого результату	Повнота та глибина розкриття й розв'язання проблеми, обґрунтованість й аргументованість пропозицій, рекомендацій та висновків, наявність елементів новизни, наукова та прикладна цінність отриманого результату, його адресність, наявність практичної апробації	45 балів
Якість оформлення роботи	Мова й стиль написання, наявність мовних та стилістичних помилок, коректність оформлення посилань на використані джерела, візуалізація роботи, якість комп'ютерного оформлення, відповідність вимогам оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра	10 балів
Якість захисту	Стиль презентації, логічна побудова доповіді, ступінь реалізації намагання подати головне про роботу, дотримання регламенту, якість відповідей на запитання та зауваження, наявність та якість ілюстративного матеріалу	20 балів

Під час захисту члени і голова екзаменаційної комісії проставляють за кожним критерієм фактично набрану здобувачем/-кою, на їх думку, кількість балів (наприклад, 15 із 25 за першим критерієм, 35 із 45 за другим критерієм і т. д.) і підсумовують їх для визначення загальної оцінки курсанта/-ки, яка переводиться до системи оцінок, що фіксується в протоколі та відомості захисту кваліфікаційної роботи бакалавра. Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу ECTS здійснюється в порядку, наведеному нижче (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

**Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання
в 4-бальну та шкалу ECTS**

Академічна	Відмінно	Дуже добре	Добре	Задовільно	Достатньо	Незадовільно	
	90-100	82-89	75-81	66-74	60-65	35-59	1-34
Оцінка ECTS	A	B	C	D	E	FX	F
Національна	відмінно	добре		задовільно		незадовільно	
Критерії оцінювання	Кваліфікаційна робота виконана вчасно, самостійно, тема дослідження розкрита повною мірою. Коректно визначено пред-	Кваліфікаційна робота виконана вчасно, тема дослідження розкрита, мета і за-	Кваліфікаційна робота виконана вчасно, тема розкрита, теоретичні узагаль-	Кваліфікаційна робота виконана вчасно, проте з порушенням термінів виконання окремих етапів	Кваліфікаційна робота подана до захисту вчасно, проте із порушенням термінів вико-	Кваліфікаційна робота подана до захисту невчасно. Відсутня логіка у побудові структури	

мет, об'єкт дослідження. Зміст роботи продуманий, логічний, сприяє розкриттю заявленої теми. Мета та завдання чітко окреслені та реалізовані у дослідженні. Автор/-ка використовує сучасний методологічний інструментарій. Робота містить елементи наукової новизни та характеризується глибиною теоретичного опрацювання літературних джерел. Зміст розділів та підрозділів відповідає їх назвам, структура роботи чітка, її частини пропорційні за розміром, послідовно розміщені. Висновки логічні та ґрунтовні. Робота оформлена без порушення вимог, з дотриманням граматичних, пунктуаційних та стилістичних норм українського правопису. Відгук і рецензія позитивні. Доповідь під час захисту аргументована,	вдання виконані, теоретичні узагальнення та висновки правильні. Проте є несуттєві недоліки у логіці дослідження та оформленні тексту. Застосування сучасного аналітичного інструментарію дещо неповне. Відгук і рецензія позитивні, але містять окремі зауваження до роботи. Доповідь логічна і аргументована, але не зовсім повна. Відповіді на питання членів комісії правильні.	нення та висновки в основному правильні. Мета і завдання дослідження реалізовані. Застосування сучасного аналітичного інструментарію неповне. Аналіз досліджуваних явищ чи текстів не завжди самостійний, обґрунтування висновків неглибокі. Робота оформлена з порушенням деяких вимог. Відгук і рецензія загалом позитивні, але містять конкретні зауваження до роботи. Доповідь логічна, але не зовсім аргументована. Від-	роботи. Тема роботи розкрита, але у змісті є суттєві недоліки. Мета і завдання дослідження реалізовані не повною мірою. Відсутній самостійний аналіз досліджуваних явищ. Висновки обґрунтовано, авторські узагальнення неаргументовані, поверхові. У відгуку та рецензії вказано на суттєві зауваження щодо логічності та послідовності дослідження. Загалом дослідження має описовий характер. Робота оформлена із порушенням вимог. Доповідь не розкриває усієї суті проведеного дослідження, його результатів. Відповіді на питання членів комі-	нання усіх етапів роботи. Тема роботи розкрита частково, у змісті є недоліки. Мета і завдання дослідження реалізовані не повною мірою. Відсутній аналіз відповідних явищ. Висновки непереконливі, авторські узагальнення відсутні. У відгуку та рецензії вказано на недоліки щодо логічності та послідовності дослідження. Дослідження має описовий характер. Робота оформлена із суттєвими порушеннями вимог. Доповідь не розкриває суті проведеного дослідження, його результатів. Відповіді на питання	дослідження. Мета і завдання не реалізовані. Назви окремих розділів не відповідають їх змісту. Текст роботи має компіляційний характер. Відсутні самостійні судження. Висновки не співвідносяться зі змістом розділів та із завданнями. Робота оформлена із суттєвими недоліками, недбало, її обсяг становить лише половину від зазначеного у вимогах. Відгук та рецензія негативні. Доповідь взагалі не відображає зміст виконаної роботи, відповіді на питання членів комісії не-
--	--	---	---	---	---

	логічна і повна. Відповіді на питання членів комісії правильні, стислі, але й вичерпні.		повіді на питання правильні, але невичерпні.	сії мають загальний характер, є неповними.	членів комісії мають загальний характер, є неповними.	
--	---	--	--	--	---	--

На закритому засіданні екзаменаційної комісії здійснюється спільне обговорення оцінок, поставлених здобувачеві/-ці вищої освіти кожним членом комісії, і досягається консенсус для визначення остаточної оцінки курсанта/-ки. При цьому враховується оцінка наукового керівника, оцінка рецензента, а також думки всіх, хто брав участь у публічній дискусії під час захисту. У спірних питаннях можливе голосування членів і голови комісії, причому позиція голови зараховується як два голоси. Здобувач/-ка вищої освіти, який/-а після захисту кваліфікаційної роботи отримав/-ла незадовільну оцінку, відраховується з вищого навчального закладу, йому/їй видається академічна довідка установа-ного зразка. Здобувачеві/-ці, який/-а захистив/-ла кваліфікаційну роботу відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки, рішенням комісії присвоюється освітня кваліфікація «бакалавр», видається документ про освіту державного зразка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бідзюра І. П., Мелков Ю. О., Грабовенко Н. В. Методичні рекомендації щодо виконання дипломної (бакалаврської) роботи. Київ: МАУП, 2019. 38 с.
2. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (з офіційними виправленнями у 2017 році).
3. ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».
4. Кривачук Л. Ф. Методичні рекомендації для написання та оформлення дипломних робіт за напрямом підготовки 6.130102 «Соціальна робота» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Львів : ЛДУ БЖД, 2017. 38 с.
5. Методичні рекомендації до написання і оформлення бакалаврських та магістерських робіт з української літератури: для студентів спеціальностей 035 Філологія (українська мова і література) та 014 Середня освіта (українська мова і література) / І. П. Галак, І. В. Григоренко, Л. В. Йолкіна, І. В. Савченко; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 62 с.
6. Методичні рекомендації щодо підготовки, оформлення та захисту бакалаврської роботи зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування» / уклад. : Н. А. Липовська, К. В. Комарова, Т. М. Тарасенко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. 52 с.
7. Основи наукових досліджень: лінгвістика і переклад: підручник для здобувачів вищої освіти спеціальності 035 «Філологія» та 254 «Забезпечення військ (сил)» / Л. М. Пелепейченко, О. А. Ільченко. Харків: НАНГУ, 2018. 270 с.
8. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату (лист МОН України № 1/11-8681 від 15.08.2018 р.).
9. Свеженцева О. І., Мелеганич Г. І. Методичні рекомендації щодо написання кваліфікаційних робіт. Ужгород, ДВНЗ «УжНУ», 2015. 46 с.
10. Словник військових термінів та скорочень (аббревіатур). URL: http://stratcom.nuou.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/slovnnyk_vijskovyh_terminiv.pdf (дата звернення: 15.10.2021).

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Кафедра філології, перекладу та стратегічних комунікацій

МАНІПУЛЯТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МАСМЕДІА

**Кваліфікаційна робота на здобуття кваліфікації бакалавра
за освітньо-професійною програмою
«Лінгвістичне забезпечення та комунікація»**

Виконав:

здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти
Дмитро ВУСАТИЙ

Науковий керівник:

доцент кафедри філології, перекладу та
стратегічних комунікацій, к.філол.н.
Петро ШПАК

Рецензент:

доцент кафедри романської філології
Харківського національного педагогічно-
го університету імені Г. С. Сковороди,
к.філол.н., доцент
Іван МАЗУР

Допустити до захисту

Завідувач кафедри філології, перекладу
та стратегічних комунікацій,
к.філол.н., доцент

Ірина ЛИСИЧКІНА

Додаток Б
Приклад оформлення змісту
ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА НАУКОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВИВЧЕННЯ МЕДІАМАНІПУЛЯЦІЙ	5
1.1 Інформаційно-психологічні операції в системі стратегічних комунікацій	5
1.2 Маніпулювання в медіапросторі	10
1.3 Класифікаційні підходи до виявлення способів медіаманіпулювання ..	15
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2 МАНІПУЛЯТИВНІ МЕДІАТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ІНФОРМАЦІНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ВІЙНИ.....	21
2.1 Медіавплив на суспільну свідомість в умовах інформаційної війни	27
2.2 Маніпулятивні технології в сучасному медіапросторі й «індикатори» їх виявлення	33
2.3 Маніпулятивні засоби впливу держави через масмедіа.....	39
Висновки до розділу 2	45
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48

Додаток В

Приклад оформлення переліку умовних скорочень

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АПД	Аналіз проведених дій
ВПЗСУ	Військово-політичне керівництво ЗС України
ЄІП	Єдиний інформаційний простір
ІСВ та РСВХ	Імовірний сценарій виникнення та розвитку ситуації воєнного характеру
КВУП	Комплексне вогневе ураження противника
КД	Комунікативна діяльність
НАТО	Організація Північноатлантичного договору (НАТО)
ПОДТ	Підрозділ охорони державної таємниці
ЦСЄ	Центральна та Східна Європа (СЄЕ)

Додаток Г

Приклади оформлення списку використаних джерел відповідно до ДСТУ 8302:2015

КНИГИ	
Приклади	Однотомні видання
один автор	Гладких Д. М. Банківська безпека держави в умовах розвитку інформаційної економіки (трансформації банківських операцій) : монографія. Київ: НУОУ, 2019. 393 с. Розумний М. М. Виклики національного самовизначення : монографія. Київ : НІСД, 2016. 196 с.
два автори	Власюк О. С., Кононенко С. В. Кремлівська агресія проти України : роздуми в контексті війни : монографія. Київ : НІСД, 2017. 304 с. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія. Київ : НІСД, 2019. 560 с.
три автори	Ткачук Р. Л., Сікора Л. С., Лиса Н. К. Динаміка зміни швидкості мислення при дії стресових факторів на інтелектуального агента – оператора, яка враховує можливість правильної оцінки ситуації. <i>Інформаційні технології та взаємодії (IT&I'2018)</i> : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 20–21 листопада 2018 р.). Київ, 2018. С. 222–223.
чотири і більше авторів	Євгененко Д. А., Кучинський Б. В., Білоус О. М., Воронкова Н. Р. Лінгвокраїнознавство німецькомовних країн : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2008. С. 44–47. Термінологія та переклад : навч. посіб. / Л. П. Білозерська та ін. Вінниця : Нова книга, 2010. 232 с. Режим Путіна: перезавантаження–2018 / М. М. Розумний (заг. ред.), Я. В. Бережний, І. В. Валюшко, Р. В. Власенко, Д. М. Горелов, В. С. Караваєв, А. В. Лепіхов, І. А. Павленко, В. О. Семененко, О. В. Снігир. Київ : НІСД, 2018. 480 с.
автор (и) та редактор (и) / упорядник (и)	Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за наук. ред. О. Галича. Київ : Либідь, 2001. 488 с.
автор (и) та перекладач (и)	Ролінг Дж. Гаррі Поттер і філософський камінь / пер. Віктора Морозова; за редакцією П. Таращука та І. Малковича. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2002. 320 с.
без автора	Українське суспільство в умовах війни: виклики сьогодення та перспективи миротворення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Маріуполь, 9 червня 2017 р. Маріуполь: ДонДУУ, 2017. 311 с.
Приклади	Багатотомні видання
	Енциклопедія історії України : у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.

ІНШІ ВИДАННЯ	
автореферати дисертацій	Ткачук Р. Л. Теоретичні та прикладні засади інформаційної технології підготовки оперативного персоналу для роботи в умовах надзвичайних ситуацій : автореф. дис. ... доктора технічних наук: 05.13.06 «Інформаційні технології» / Львівський державний університет безпеки життєдіяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Львів, 2019. 48 с.
дисертації	Гаркавенко Ю.С. Мас-медійні джерела гетеростереотипізації України: комунікаційний аспект : дис. ... канд. наук із соціальних комунікацій : 27.00.01 «Теорія та історія соціальних комунікацій» / Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. Дніпро, 2019. 224 с.
стандарти	ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
розділ книги	Денисова С. П. Дискурс у сучасних комунікаційних системах. <i>Дискурс у комунікативних системах</i> / редкол. : С. П. Денисова (гол. ред.) та ін. Київ : КиМУ, 2004. С. 5–14.
тези, доповідь	Поліщук І. О. Політична комунікація за умов гібридної війни проти України. <i>Українське суспільство в умовах війни: виклики сьогодення та перспективи миротворення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Маріуполь, 9 червня 2017 р.</i> Маріуполь: ДонДУУ, 2017. С. 15–18.
стаття з довідкового видання	Сюта Г. М. Інтертекстуальність. <i>Українська мова: енциклопедія</i> / редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Заблук М. П. та ін. 3-є вид., зі змінами і доп. Київ: «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2007. С. 234.
стаття з продовжаного видання	Холод О. М. Семантика терміна «соціальні комунікації» : концептуальні підходи. <i>Соціальні комунікації: теорія і практика</i> . 2015. № 1. С. 5–14.
стаття з періодичного видання (журнал, газета)	Почепцов Г. Чи можлива політика без шоу, або Звідки в наших головах чужі думки. <i>Дзеркало тижня. Україна</i> . 2019. № 34. С. 3. Лоюк І. Українське суспільство радіє звільненню з полону українських моряків та політичних в'язнів. <i>Дзеркало тижня. Україна</i> . 2019. 14–20 верес. (№ 34). С. 5.
рецензії	Луцій С. І. Поетичне слово крізь призму гендеру: рецензія на монографію О. В. Шаф «Гендерно-психологічні аспекти української лірики ХХ століття». <i>Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету</i> . Сер.: Філологія. 2019. № 39 т. 3. С. 132–133. Рец. на кн.: Шаф О. В. Гендерно-психологічні аспекти української лірики ХХ століття: монографія. Київ: Просвіта, 2019. 669 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
Приклади	<p>В Офісі Зеленського назвали дату запуску відремонтованого мосту в Станиці Луганській. URL: https://dt.ua/UKRAINE/u-stanici-luganskiy-asfaltuyut-dorogu-bilya-mostu-323634_.html (дата звернення: 15.09.2019).</p> <p>Розумний М. М. Виклики національного самовизначення : монографія. Київ : НІСД, 2016. 196 с. URL : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-11/Rozumniy_druk-915a0.pdf (дата звернення: 06.10.2021).</p> <p>Словник військових термінів та скорочень (аббревіатур). URL: http://stratcom.nuou.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/slovyk_vijskovyh_terminiv.pdf (дата звернення: 06.10.2021).</p>

Приклад оформлення списку використаних джерел у кваліфікаційній роботі

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк К. І. Забезпечення безпеки споживання в Україні в процесі євроінтеграції : теоретико-методологічні основи та прикладні аспекти : монографія. Запоріжжя : ФОП Мокшанов В. В., 2020. 452 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/monografiya.pdf> (дата звернення: 05.10.2021).
2. Баровська А. В. Стратегічні комунікації: досвід НАТО. *Стратегічні пріоритети*. 2015. № 1 (34). С. 147–152.
3. Дацишин Х. Мовні маніпуляції в заголовках інтернет-версії телевізійних новин (на прикладі інтернет-сторінки програми «ТСН»). *Теле- та радіожурналістика*. 2014. Вип. 13. С. 204–209. URL: <http://old.journ.lnu.edu.ua/vypusk7/n13/tv13-28.pdf> (дата звернення: 15.09.2021).
4. Збірник статей Сьомої міжнародної науково-методичної конференції «Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку» / за ред. В. Іванова, О. Волошенюк. Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2019. 435 с.
5. Ільченко О. А., Бондар Д. В. Маніпулятивні заголовки в сучасному медіапросторі (на матеріалі україномовних інтернет-видань). *Південний архів*

(філологічні науки): *Збірник наукових праць*. Випуск LXXXIV. Херсон: ХДУ, 2020. С. 146–150. DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2020-84-22>

6. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: Посібник для вчителя / за ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза. Київ: Центр вільної преси, Академія української преси, 2016. 201 с. URL: <https://www.slideshare.net/mobile/ssuser9b9413/ss-63773058> (дата звернення: 05.10.2021).

7. Панченко В. М. Інформаційні операції в системі стратегічних комунікацій. *Стратегічні комунікації*. 2016. № 4 (41). С. 72–79. URL: <http://ippi.org.ua/sites/default/files/panchenko.pdf> (дата звернення: 06.06.2021).

8. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл: монографія. Київ: НІСД, 2019. 560 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-07/Monografiya_Ontologiya_print.pdf (дата звернення: 06.10.2021).

9. Соловійов С. Г. Основні характеристики стратегічних комунікацій. *Вісник Нац. ун-ту цивільного захисту України*. 2016. № 1 (4). С. 165–170.

10. Тарасюк В. М. Політико-правові засади застосування інформаційних технологій в умовах гібридної війни: дис. ... канд. політ. наук (доктора філософії): 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ, 2018. 261 с. URL: <https://cutt.ly/cxabkZH> (дата звернення: 15.10.2021).

Додаток Д
Приклад оформлення анотації

Мох А. М. Національна гвардія України в комунікативній інтерпретації ЗМІ : комунікативні стратегії й тактики : Кваліфікаційна робота. Харків : Національна академія Національної гвардії України, 2021. 48 с.

Робота присвячена виявленню комунікативних стратегій і тактик у матеріалах ЗМІ про діяльність Національної гвардії України. Дослідження виконано в річці стратегічних комунікацій і являє собою емпіричне дослідження.

У роботі проаналізовано стратегію на пониження (тактики звинувачення, безособового звинувачення, аналіз-«мінус», викриття, ображення, погрози); стратегію на підвищення (тактики (само)презентації, неявної презентації, аналіз-«плюс», відведення критики, самовиправдання); стратегію театральності (тактики спонукання, кооперації, розмежування, інформування, обіцяння, попередження, прогнозування, провокації, іронізування), що ґрунтуються на цільових настановах мовця.

Ключові слова: ЗМІ, комунікація, комунікативна стратегія, комунікативна тактика, Національна гвардія України.

Навчально-методичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ Й ОФОРМЛЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ПЕРШОГО
(БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«ЛІНГВІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ»

УКЛАДАЧ: Ільченко Олена Анатоліївна

